

Pametne strategije za tranziciju u regionima sa intenzivnom eksploatacijom uglja

Projekat No: 836819

Smernice o dostupnim evropskim fondovima i programima za projekte u oblasti energetike sa niskim sadržajem ugljenika u regionima sa intenzivnom eksploatacijom uglja

WP 4 – Aktivnost 4.1 / D 4.1

Mart 2020

Glavni autor: Greg Arrowsmith, EUREC (European-level funding)

Saradnici: Jasmina Mandic Lukic, ENTEL (Serbia)

Urednik: Greg Arrowsmith, EUREC

Recenzenti: Rita Mergner, WIP Renewable Energies
Rainer Janssen, WIP Renewable Energies

Kontakt: ENTEL
Jasmina Mandic Lukic
jmlukic@ep-entel.com
+381 11 310 12 30
Bulevar Mihaila Pupina 12, 11070 Belgrade, Serbia
<http://www.ep-entel.com>

Ovaj projekat finansiran je iz sredstava programa Evropske unije za istraživanje i inovacije Horizont 2020., na bazi ugovora o dodeli bespovratnih sredstava br. 836819. Sadržaj ovog izveštaja isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije. Ni INEA ni Evropska komisija nisu odgovorni za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njemu.

TRACER website: www.tracer-h2020.eu

Ugljonosni regioni u Srbiji – prikaz izvora javnog finansiranja za projekte koji ne uključuju ugalj

Sadržaj

1. Upravljanje nacionalnim i EU fondovima u Srbiji	4
1.1. EU kao najveći pružalac finansijske pomoći Srbiji	4
1.2. Dostupnost evropskih Strukturnih i Investicionih fondova	5
2. Upravljanje finansiranjem izvan Srbije	5
2.1. Horizont 2020 i Horizont Evropa	5
2.2. Programi Evropske Unije za mala i srednja preduzeća	6
2.3. Evropska investiciona banka (EIB)	6
2.4. Dunavski transnacionalni program u okviru inicijative Interreg	6
3. Ostale informacije	7

Ugljonosni regioni u Srbiji – prikaz izvora javnog finansiranja za projekte koji ne uključuju ugalj

1. Upravljanje nacionalnim i EU fondovima u Srbiji

1.1. EU kao najveći pružalac finansijske pomoći Srbiji

Za javno finansiranje projekata u oblasti energetike sa niskim sadržajem ugljenika i u drugim oblastima (vladavina prava, razvoj konkurencije, isl.), Srbija koristi sopstvene kao i dostupne evropske i druge fondove. Pri tome je Evropska Unija (EU) najveći pružalac finansijske pomoći Srbiji. Prema informativnom biltenu (*factsheet*) Evropske Komisije (EK) za 2018 godinu, iz fondova EU je obezbeđeno:

- 2,5 milijarde evra iz pretpristupnih fondova EU u periodu 2007-2020.
- 5 milijardi evra iz kredita Evropske investicione banke (EIB) počev od 1999.
- 116,4 miliona evra za Srbiju do danas na osnovu Okvirnog sporazuma o ulaganju za Zapadni Balkan, sa ukupnim ulaganjima procenjenim na 2,25 milijardi evra

Najveći izvor pretpristupnih fondova predstavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (u drugoj varijanti 'IPA II', za period 2014-2020 u vrednosti od 1,5 milijarde evra). U toku 2018. godine Evropska komisija je objavila svoju nameru da izvrši preraspodelu sredstava u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć na zapadni Balkan¹ i dodeli 1,07 milijardi evra zemljama zapadnog Balkana u tom periodu. Koliki je iznos pomoći predviđen za Srbiju još nije poznato.

Opšte informacije o višestranom i bilateralnom finansiranju, koje je obezbeđeno za Srbiju od strane drugih zemalja, međunarodnih finansijskih institucija ili EU, date su u okviru poglavlja 'Fondovi' na početnoj strani [Ministarstva za evropske integracije. Kraći izveštaji iz 2017](#) koje su pripremili članovi Evropskog parlamenta takođe mogu biti od koristi.

Primeri projekata koji su finansirani na godišnjem nivou u periodu 2014-2018. dostupni su na [ovoj stranici](#). Na šemi koju su izradili nezavisni konsultanti prikazana su preostala sredstva iz fonda IPA II, predviđena za period 2018-2020. godine. Podaci prikazani po godinama za 2018., 2019. i 2020. dostupni su klikom na link u okviru poglavlja 'Ključni pokazatelji' na [desnoj margini internet stranice EU](#) (Slika 1). Niže je dat prikaz preostalih sredstava za Srbiju po stavkama u okviru instrumenta IPA II za 2020. godinu:

• Za demokratiju i vladavinu prava	692,6 miliona evra
○ Demokratija i državna uprava	446,4 miliona evra
○ Vladavina zakona i osnovna prava	246,2 miliona evra
• Za razvoj konkurentnosti	846,8 miliona evra
○ Životna sredina, klimatske promene i energetika	321,8 miliona evra
○ Saobraćaj	64,8 miliona evra
○ Konkurentnost, inovacije, poljoprivreda i ruralni razvoj	336,5 miliona evra
○ Obrazovanje, zaposlenost i socijalna politika	123,7 miliona evra
• Ukupna finansijska pomoć za Srbiju po Instrumentu IPA II	1.539,1 miliona evra

¹[COM\(2018\) 65 'A credible enlargement perspective for and enhanced EU engagement with the Western Balkans'](#)

The screenshot shows the European Commission website page for 'Serbia - financial assistance under IPA II'. The page includes a navigation menu on the left with options like 'Home', 'EU Neighbourhood Policy', and 'Enlargement Policy'. The main content area features a photo of a person at a computer and a section titled 'Serbia - financial assistance under IPA II' with an 'Indicative funding allocation 2014-20: €1.539,1 billion'. The 'Key figures' table on the right provides a breakdown of funding by sector.

Sector	TOTAL 2014-2020
Serbia	1,539.1
a. Democracy and Rule of Law	692.6
Democracy and governance	446.4
Rule of law and fundamental rights	246.2
b. Competitiveness and growth	846.8
Environment, climate change and energy	321.8
Transport	64.8
Competitiveness, innovation, agriculture and rural development	336.5
Education, employment and social policies	123.7
TOTAL	1,539.1

Slika 1: Link u sastavu 'Ključnih pokazatelja' na [ovoj stranici](#) daje prikaz preostalih sredstava u okviru instrumenta IPA II za 2020. godinu

1.2. Dostupnost evropskih Strukturnih i Investicionih fondova

Evropski Strukturni i Investicioni fondovi trenutno nisu dostupni za Srbiju kao kandidatu za članstvo u Evropskoj Uniji (EU). "Republika Srbija će moći da koristi sredstva iz pomenutih fondova kada postane članica EU"², što se predviđa 2025. godine.

2. Upravljanje finansiranjem izvan Srbije

2.1. Horizont 2020 i Horizont Evropa

Srbija može da učestvuje u okvirnom programu Horizont 2020 za istraživanje i inovacije u svojstvu "pridružene zemlje". Evropska komisija je predložila da članice Evropskog ekonomskog prostora (EEP), zemlje u procesu pristupanja³, zemlje kandidati (od kojih je jedna i Srbija) i zemlje potencijalni kandidati⁴, treba da imaju mogućnost punog pristupa programu Horizont Evropa, naslednika programa Horizont 2020, predviđenog za budžetski period 2021-2027. Evropski parlament i Savet ministara mogu izmeniti predlog Komisije.

Vrednost projekata u okviru programa Horizont 2020 obično se kreće od 1 do 20 miliona evra. Veći deo novca za čiste energetske tehnologije sastavni je deo programa poznatog pod nazivom [Društveni izazov "Sigurna, čista i efikasna energija"](#), po kojem projekti treba da se realizuju u partnerstvu, tj.

²From <http://www.mei.gov.rs/eng/funds/eu-funds/cohesion-policy/>

³Currently there are no [Acceding Countries](#). [Croatia](#) was an Acceding Country 2011-2013

⁴[List of Candidate Countries and Potential Candidate Countries](#)

minimum “tri međusobno nezavisna pravna subjekta registrovana u različitim državama članicama ili pridruženim državama i minimum jednim od njih iz države članice.”

Evropska komisija će objaviti “Radne programe” koji propisuju oblasti prihvatljive za finansiranje. Nakon toga zainteresovani konzorcijumi podnose zahtev za finansiranje u roku od nekoliko meseci. Ažurirani Radni program u oblasti čiste energije za 2020. očekuje se da bude objavljen tokom leta.

Tehnička pomoć u pripremi predloga dostupna je od osoba zaposlenih u državama članicama (ili pridruženim zemljama) u vidu “Nacionalnih koordinacionih centara”, sa jednim takvim centrom u Srbiji, koji je zadužen za oblast energije, kao što je [prikazano na ovoj mapi](#).

2.2. Programi Evropske Unije za mala i srednja preduzeća

Srpska mala i srednja preduzeća (MSP) u bilo kojoj oblasti imaju puno pravo na podršku iz COSME programa Evropske unije. Samo deo budžeta iz COSME programa može biti iskorišćen za krajnje korisnike (u drugom slučaju, EU obezbeđuje sredstva za posrednike): po šemi [Erasmus za mlade preduzetnike](#).

2.3. Evropska investiciona banka (EIB)

Pravni subjekti koji su locirani u Srbiji mogu da dobiju kredite i finansijska sredstva od EIB. Finansiranje se obezbeđuje preko posrednika⁵ ako je budžetska vrednost projekata manja od 25 miliona evra. Mogu biti obezbeđene investicije usmerene na ublažavanje klimatskih promena i stimulisane ekonomije otporne na klimatske promene. Primeri finansiranih projekata dostupni su [ovde](#). Linkovi sa [ove stranice](#) pružaju dodatne informacije. Dostupni fondovi uključuju vlasnički udeo u okviru Evropskog investicionog fonda.

Pravni subjekti iz Srbije kao pridružene članice u okviru programa Horizont 2020, takođe mogu dobiti finansijska sredstva u okviru inovacione šeme EIB, koja se bazira na kapitalu iz budžeta programa Horizont 2020. Međutim, oni ne mogu dobiti finansijska sredstva iz Evropskog fonda za strateške investicije (EFSI), jer su ta sredstva delom iz budžeta EU koji nije pokriven sporazumom o pridruživanju iz programa Horizont 2020.

2.4. Dunavski transnacionalni program u okviru inicijative Interreg

Ovaj program “finansira razvojne projekte i praktičnu realizaciju zakonskih okvira, alate, usluge i konkretne pilot investicije manjeg obima”, pri čemu se 85% troškova refundira.

Programski fondovi u okviru Interreg-a fokusirani su na 10 specifičnih ciljeva, koji su grupisani u okviru [4 prioriteta](#). Polovina tih prioriteta odnosi se na ugljonojne regione. Primeri finansiranih projekata dostupni su [ovde](#).

Dostavljanje prijave vrši se na osnovu godišnjeg poziva za dostavljanje ponuda, obično u prvom tromesečju (Q1) a evaluacija ponuda se vrši u dve faze. Rok za podnošenje prijave za svaku fazu je 6 ili 7 nedelja, pri čemu druga faza nastupa pola godine nakon prve faze.

Strateška vizija ovog programa je “integriranje politike” na instancama ispod EU (kako bi se izbeglo dupliranje već preduzetih napora ka integriranju politike unutar EU, npr. TEN-T) i iznad nacionalnih nivoa u posebnim poljima delovanja. Transnacionalni projekti treba da ostvare uticaj na nacionalnu/ regionalnu i lokalnu politiku (“pogonski motor politike”).

Izvor: www.interreg-danube.eu/uploads/media/default/0001/08/a9e4aac01e011b947d260cb6ba467b74f1728d51.pdf

⁵List on [EIB website](#) and [COSME website](#)

Budžet of 60 miliona evra bio je dostupan za poslednji poziv za podnošenje ponuda, a ukupno je dostavljeno 61 ponuda za drugu fazu.

Za sve projekte je potrebno oformiti konzorcijum od najmanje 3 partnera iz 3 različite zemlje iz podunavske regije, sa liderom konzorcijuma iz države članice (EU). Privatne profitne organizacije ne mogu biti lideri konzorcijuma.

Za razliku od fondova za finansiranje projekata u okviru programa Horizont 2020, ovde nema prefinansiranja (slično kao i u slučaju Kohezionih fondova), već se konzorcijumu odobrava kompenzacija za rad prema izvršenju.

3. Ostale informacije

Priručnik - online vodič kroz potencijalne raspoložive mogućnosti finansiranja prema Sporazumu gradonačelnika ("Covenant of Majors) EU može se naći na Internet stranici:

www.covenantofmayors.eu/support/funding.html

Neke od tih mogućnosti mogu biti primenjene na zemlje kandidate za članstvo u EU, kao što je Srbija.